

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Факультет історії та географії
Кафедра історії України

ШОСТІ ЧЕРЕВАНІВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ

Збірник наукових статей
Випуск VI

Полтава
2022

УДК 94(477)(062)

Ч 52

Редакційна колегія:

Гриньова М. В., доктор педагогічних наук (*головний редактор*)

Бабенко Л. Л., доктор історичних наук (*заступник головного редактора*)

Гура О. А., кандидат історичних наук

Фазан В. В., доктор педагогічних наук

Шаповал Л. І., кандидат історичних наук

Рецензенти:

Нестуля О. О., доктор історичних наук, професор, ректор
Полтавського університету економіки і торгівлі

Лук'яненко О. В., доктор історичних наук, доцент, зав. кафедри
культурології та методики викладання культурологічних дисциплін
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Подкур Р. Ю., кандидат історичних наук, старший науковий
співробітник Інституту історії України НАН України

**Шості Череванівські наукові читання (на пошану професора
Ч 52 А. С. Череваня)** : збірник наукових статей. Випуск VI. Полтава :
ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 331 с.

ISBN 978-966-2538-89-2

У збірнику вміщені статті учасників Всеукраїнської наукової конференції «Шості Череванівські наукові читання» (27-28 жовтня 2022 р.). Автори статей розкривають актуальні проблеми соціально-економічної й політичної історії України, історичного краєзнавства, духовного життя, археології, етнографії, історії освіти й освітніх закладів. У збірнику знайшли відображення життя і діяльність видатних діячів освіти, науки, культури. Збірник розрахований на науковців, викладачів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, усіх, хто цікавиться історичним минулим.

УДК 94(477)(062)

Від редакційної колегії: автори несуть відповідальність за повноту висвітлення обраної теми, системність викладу, достовірність наведених фактів, правильне цитування, написання власних імен і назв, наукову доброчесність та етику використання наукових праць і джерел.

Друкується за рішенням Ученої ради

*Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка (протокол № 5 від 28 листопада 2022 року)*

ISBN 978-966-2538-89-2

© ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2022

© Колектив авторів, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

- Капелюшний Валерій.** ВКЛАД ПРОФЕСОРА ЛЕОНІДА ГЕРАСИМОВИЧА МЕЛЬНИКА (1929–2017 РР.) У ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ГЕТЬМАНЩИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII – ПОЧАТКУ XVIII СТ. 8
- Веденєєв Дмитро.** ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ СПЕЦСЛУЖБ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (1992–2010 РР.) 14
- Бабенко Людмила.** ПОЛТАВСЬКИЙ ПЕРІОД ТАБІРНОГО УВ'ЯЗНЕННЯ У БІОГРАФІЇ МИТРОПОЛИТА ВОЛОДИМИРА (ВАСИЛЯ РОМАНЮКА).....23
- Сітарчук Роман.** АДВЕНТИЗМ НА ПОЛТАВЩИНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (ПОЧАТОК XX СТ.) 33
- Помаз Юлія.** ЗАКРИТТЯ КУЛЬТОВИХ ОБ'ЄКТІВ У ХОДІ АТЕЇСТИЧНОГО НАСТУПУ КІНЦЯ 1950-Х – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1960-Х РР. В УКРАЇНІ.....39
- Коротаєв Олександр.** ДИФАМАЦІЯ «БУРЖУАЗНОГО» ЗАХОДУ АБО ВИКОРИСТАННЯ РАДЯНСЬКИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖБЕЗПЕКИ ВСЕСОЮЗНОЇ РАДИ ЄХБ В РОБОТІ ПО ЗАКОРДОННЮ (1950-ТІ – 1960-ТІ РР.).....44
- Колеснікова Маргарита.** УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА: ШЛЯХ ДО ТОМОСУ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVI – ПЕРША ПОЛОВИНА XX СТОЛІТТЯ).....51
- Марченко Владислав.** РУЙНУВАННЯ КУЛЬТОВИХ СПОРУД У М. ПОЛТАВІ У 30-Х РОКАХ XX СТ. 59
- Сушко В'ячеслав.** ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛТАВСЬКОГО ОБЛАСНОГО УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ ЛІТЕРАТУРИ І ВИДАВНИЦТВ ЗА 1945–1952 РОКИ.....63

Конопльов Артем. ВИБОРНА МОНАРХІЯ У РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ ЯК ФЕНОМЕН ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ 70

Романенко Владислав. УПА – СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНИ 77

Сіренко Аліна. РАДЯНСЬКА МОДНА ІНДУСТРІЯ УКРАЇНИ 1940–1960-Х РР. У КОНТЕКСТІ РАДЯНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ.....81

РОЗДІЛ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ. ВИДАТНІ ПОСТАТІ УКРАЇНИ ТА ПОЛТАВЩИНИ

Петренко Ірина. ВІК ПОЛТАВИ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ІСТОРИКИНИ ВІРИ ЖУК (1928–2008).....86

Порох Наталія. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТОМУ «ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ» БАГАТОТОМНОЇ «ІСТОРІЇ МІСТ І СІЛ УКРАЇНСЬКОЇ РСР» 93

Коваленко Оксана. РОМНИ В СИСТЕМІ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ 104

Стаценко Дмитро. ЛІКВІДАЦІЯ ЕСЕРІВСЬКИХ ОСЕРЕДКІВ У ПОЛТАВІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1920-Х РОКІВ.....108

Вільховик Ольга. ПИТАННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО БУДІВНИЦТВА 1918-ПОЧАТКУ 1920-х рр. У ДОКУМЕНТАХ ФОНДІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....112

Копилець Євгеній. ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ КУЛИК (ДО 85-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ) 117

Білик Галина. ПОЛТАВСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХХ СТОЛІТТЯ В ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ МИКОЛИ ЗЕРОВА.....129

Токуєва Наталія. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ М. АНДРІЄВСЬКОГО У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ДО 100-РІЧЧЯ 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ) 147

Неділько Олександра. ЗІРКА ПОЛТАВСЬКОЇ НАРОДНОЇ НИВИ: ГРИГОРІЙ КОВАЛЕНКО НА ТЛІ ЕПОХИ 154

РОЗДІЛ 3.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ, АРХЕОЛОГІЧНІ, ЕТНОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ігнатуша Олександр. АКТУАЛЬНЕ ЗВУЧАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ ПОЕЗІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 1917-1918 рр. НА СТОРІНКАХ ПРОВІНЦІЙНОЇ ПРЕСИ: ПРИКЛАД МІСТА ОЛЕКСАНДРІВСЬКА (ЗАПОРІЖЖЯ)..... 158

Бондаренко Галина. ЛОКАЛЬНА ГАСТРОНОМІЧНА СПАДЩИНА У СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ 161

Таран Олена. ПЕРЕДПОХОВАЛЬНИЙ ЦИКЛ ПОХОВАЛЬНО-ПОМИНАЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ ЛОХВИЧАН: СУЧАСНИЙ СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ 169

Вільховий Юрій. ГРОМАДИ КАРАЇМІВ В УКРАЇНІ ТА НА ПОЛТАВЩИНІ: ЕТНОІСТОРИЧНА І РЕЛІГІЄЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА 179

Шаповал Лариса. ГЛИНЯНИЙ ПОСУД У КАЛЕНДАРНІЙ ОБРЯДОВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ХІХ–ХХ СТОЛІТТЯХ 185

Чеботарьова Людмила. «ЗАТОПЛЕНА ІСТОРІЯ»: ГОСПОДАРСЬКЕ НАЧИННЯ ТА РЕМАНЕНТ ЖИТЕЛІВ С. ЖОВНИНЕ 195

Сулима Оксана. ВИРОБИ БОРИСА ПЯНИДИ У КОЛЕКЦІЇ ПОЛТАВСЬКОГО КРАЄЗНАЧОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО 200

Воронкіна Дарія. КРУЖАЛА СКИФСЬКОГО ЧАСУ ІЗ ЗАХІДНОГО УКРІПЛЕННЯ БІЛЬСЬКОГО ГОРОДИЩА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕТРА ГАВРИША ПОПЕЛИЩА №7).....	206
Аленіна Аліна. СТАРООБРЯДЦІ НА ТЕРИТОРІЇ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVIII–XIX СТОЛІТТЯ.....	216
Безкоровайний Іван. РОЛЬ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО У РОЗВИТКУ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ПОЛТАВЩИНИ (НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ОРНАМЕНТОРИКИ ТА ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА АВТОРА).....	222
Богута Марія. СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ФОЛЬКЛОРНОЇ ГРУПИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ СТУДІЇ «ДОМІНУС».....	227
Коляда Ростислав, Рева Ірина. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОЛОВИ ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ ВУАН АНДРІЯ ЛОБОДИ ...	235
Корольова Інна. УКРАЇНСЬКИЙ АРХЕТИП МАТЕРИНСТВА: ВЗАЄМИНИ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ У КІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.	240
Нечипоренко Надія. ЛІТЕРАТУРНИЙ ОБРАЗ КОЗАКА-ХАРАКТЕРНИКА В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ.....	244
Штепа Катерина, Васецька Олеся. ЕТНОГРАФІЧНИЙ ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТРАЛІЗОВАНИЙ ЗАХІД «КОЗА ІДЕ, НОВИЙ РІК ВЕДЕ» НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЕКСПОЗИЦІЙНОГО ВІДДІЛУ ЕТНОГРАФІЇ (МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА).....	249

РОЗДІЛ 4.

ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО ТА ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК. РОЛЬ МУЗЕЇВ У РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

Супруненко Олександр, Супруненко Руслан. ВНЕСОК МЕЦЕНАТА ПАВЛА БОБРОВСЬКОГО У СТАНОВЛЕННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ В ПОЛТАВІ.....	258
--	-----

Голубнича Марина. МУЗЕЙНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРАКТИЦІ ПОЛТАВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО 264

Гура Олексій. ЗАВЕРШЕННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ОНОВЛЕННЯ СПАСЬКОГО ХРАМУ М. ПОЛТАВИ У ХІХ СТ.: ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКСТЕР'ЄРУ ТА ІНТЕР'ЄРУ 269

Лимар Олександр. ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ЗЕМЛЯКАМ-УЧАСНИКАМ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914–1918 рр. У С. ЯРЕСЬКИ МИРГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 279

Нестеренко Тетяна. ДО ПИТАННЯ ПРО УВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ 287

Пісцова Марія. ЗБІРКА НАПЕРСТКІВ ВІРИ РОЇК У ПОЛТАВСЬКОМУ КРАЄЗНАВЧОМУ МУЗЕЇ ІМЕНІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО 292

РОЗДІЛ 5.

ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ

Ільченко Алла, Томенко Дмитро. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ В ПРОЦЕСІ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 297

Капустян Ганна. СТЕЖКАМИ ЕТАПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ 301

Кріль Юлія, Московченко Ніна, Мироненко Ксенія. ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ: ПРИКЛАД РОБОТИ ЗАКЛАДУ 310

Шейко Сергій. ДЕЇЗМ – ЗАГАЛЬНА ОСНОВА ФІЛОСОФСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ ВОЛЬТЕРА.....313

Гура Марія, Школяр Сергій. ПРИНЦИПИ, МЕХАНІЗМ ТА ДЕЯКІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ, ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТІВ НА ПЛАГІТ.....319

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 327

Деїстичні основи філософського світогляду Вольтера визначають не лише онтологічні та гносеологічні аспекти, а безперечно формують загальні принципи його філософії історії, що мають абстрактний, переважно оповідальний характер. Проте, можливості деїстичного світогляду спрямовують мислителя до пошуків об'єктивної закономірності розвитку історичного пізнання. Звичайно, мають загально-теоретичну цінність, а також їх практичне втілення.

Джерела і література

1. Вольтер. Избранные сочинения. Москва, 1997. 847 с.
2. Вольтер. Кандід. Х.: Фоліо, 2017. 128 с.
3. Вольтер. Поэмы. Философские повести. Киев, 1989. 493 с.
4. Вольтер. Философские сочинения. Москва: Изд-во «Наука», 1988. 751 с.
5. Гегель Г.В.Ф. Лекции по истории философии. Соч. том XI, книга третья, Москва-Ленинград: Соцекгиз, 1935. 527 с.

УДК 378.091.27:001.89]:37.091.26:347.781.6

Марія Гура, Сергій Школяр
(Полтава)

ПРИНЦИПИ, МЕХАНІЗМ ТА ДЕЯКІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ, ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТІВ НА ПЛАГІТ

У статті розглядаються основні принципи академічної доброчесності, охарактеризовано принципи та механізми перевірки кваліфікаційних робіт, досліджень та проєктів на прикладі ПНПУ імені В. Г. Короленка. Вказано на специфіку платформи Unichesk. Наведено статистичні дані перевірки кваліфікаційних робіт адміністратором антиплагіатної платформи.

Ключові слова: академічний плагіат, доброчесність, Unichesk, положення, проєкт, рекомендації, кваліфікаційна робота.

Вдосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців в умовах конкуренції, мобільного процесу збору, обробки та аналізу великого потоку інформації необхідно враховувати принципи, тенденції, концепції та парадигми сучасної економіки задля прийняття правильних управлінських рішень діючими та потенційними учасниками ринку [1, 2]. При цьому саме якісна підготовка фахівців передбачає здатність їх щодо формулювання власних теоретико-методологічних моделей, використання та адаптації існуючих моделей до реалізації конкретних унікальних конкурентоспроможних проєктних рішень. Дане твердження передбачає розуміння

правомірного застосування в своїй діяльності інновацій, створення та захист об'єктів права інтелектуальної власності в рамках реалізації стратегій економічного розвитку різного рівня [3-8].

Слід зазначити, що при підготовці фахівців, виокремлюючи серед широкого різноманіття об'єктів права інтелектуальної власності такий традиційний як авторське право, необхідно приділити особливу увагу такому тісно пов'язаному з ним поняттю як академічний плагіат, його механізми та принципам перевірки кваліфікаційних робіт, досліджень та проєктів. Саме термін академічний плагіат, відповідно до ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту», це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [9].

Безперечно, що недотримання принципів академічної доброчесності впливає на об'єктивність оцінювання наукової чи кваліфікаційної роботи або проєкту, ставить під сумнів якість освітнього процесу, рівень кваліфікації потенційних випускників ЗВО та науковців, майбутніх фахівців, менеджерів тощо, а й подальшому якість реалізації проєктів та програм.

З метою підвищення якості навчання, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та формування звички до сумлінного дотримання вимог наукової етики, активізації самостійності та індивідуальності при створенні авторського твору та підвищення відповідальності з боку науко-педагогічних працівників, докторів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня, студентів усіх форм навчання у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка діє положення «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату» [10], Кодекс академічної доброчесності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка [11]. Основні принципи академічної доброчесності закріплені в Статуті університету [12, с. 10]. В рамках внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти Вченою радою ПНПУ імені В. Г. Короленка створена Комісія з академічної доброчесності [13].

Порушення етичних принципів при написанні курсових та кваліфікаційних робіт бувають таких видів:

1. Копіювання чужої роботи (як без, так і з відома автора) та оприлюднення її під своїм іменем.
2. Подання суміші власних і запозичених в інших авторів аргументів без належного цитування джерел (компіляція).
3. Перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на справжнього автора [15, с. 25].

Загалом плагіат – це усвідомлене чи неусвідомлене недотримання загальноприйнятих правил цитування, тобто порушення вимог Цивільного кодексу України («Інтелектуальна власність») та Закону України «Про авторське право і суміжні права». Перевірити текст на оригінальність, тобто відсутність плагіату, можна за допомогою спеціальних програм або за допомогою сайтів, які надають такі послуги. Зауважимо, що низка програм і сервісів не є сертифікованими і пристосованими для перевірки текстів курсових чи кваліфікаційних робіт, а результати такої перевірки можуть бути піддані сумнівам.

ПНПУ імені В. Г. Короленка у своїй роботі використовує сертифіковану програму Unicheck. У відповідності з договором про надання послуг ТОВ «АНТИПЛАГІАТ» бібліотека М. А. Жовтобрюха Університету отримала доступ до онлайн-сервісу компанії, можливість використовувати комп'ютерну програму, бази даних через інтерфейс, доступний в мережі Інтернет для порівняння змісту текстових документів в електронному вигляді.

«Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту курсової роботи у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка» та «Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка» визначають порядок перевірки таких робіт на антиплагіатній платформі Unicheck [14, 15].

У встановлені терміни, але не пізніше, ніж за два тижні до захисту, здобувач вищої освіти подає курсову роботу на кафедру для перевірки на унікальність та заяву, яка засвідчує самостійність виконання дослідження та відсутність академічного плагіату в курсовій роботі.

Адміністратор платформи Unicheck здійснює обов'язкову перевірку тієї частини роботи, у якій викладено результати теоретичного та / або експериментального дослідження. Усі інші розділи курсової роботи перевіряють на виявлення академічного плагіату за потребою / вимогою.

Для перевірки роботи на академічний плагіат в бібліотеку в електронному форматі подають титульний аркуш, розділ / підрозділ, у якому викладені основні результати дослідження.

Програма Unicheck здійснює швидко (2–4 секунди сторінка) обробку тексту різних форматів: doc, docx, pdf, odt, rtf, html і здатна автоматично визначити заміну літер та символів у тексті тощо. За результатами перевірки адміністратор платформи надає звіт. Зокрема у ньому вказані різнокольорові маркери, які виділяють плагіат, його джерела, текстові збіги, цитати та посилання тощо [16, с. 26].

Щодо бакалаврських та магістерських кваліфікаційних робіт, то перевірка унікальності тексту на плагіат здійснюється на прикінцевому етапі її виконання. Це відбувається не пізніше, ніж за тиждень до встановленого кафедрою терміну проведення попереднього захисту. Обов'язковою для перевірки є та частина роботи, у якій викладено результати теоретичного та / або експериментального дослідження. Усі інші розділи кваліфікаційної роботи перевіряють на виявлення академічного плагіату за потребою / вимогою. Під час подання кваліфікаційної роботи на кафедру здобувачі всіх форм навчання заповнюють і підписують заяву, яка засвідчує самостійність виконання дослідження. За відмови підписання заяви роботу не допускають до захисту. За результатами перевірки на унікальність (довідка про перевірку за допомогою визначеного Університетом програмного продукту) курсову роботу подають науковому керівнику на рецензування, а у разі необхідності, повертають на доопрацювання [15, с. 27].

Кваліфікаційну роботу в електронному форматі (титульний аркуш, розділ / підрозділ, у якому викладені основні результати дослідження) подають до бібліотеки М. А. Жотобряха. Далі адміністратор платформи Unichesk формує звіт і надсилає його на електронну адресу замовника. За потреби попередня / додаткова перевірка може здійснюватися іншими Інтернет-сервісами чи особисто замовником.

Згідно з положенням «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка» для перевірки науково-методичних праць, рукописів статей, тез доповідей, дисертаційних робіт та авторефератів на унікальність використовують таку орієнтовну шкалу [10, с. 7]:

Висока унікальність, робота допускається до захисту або (та) опублікування	80–100%
Середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	70–79%
Низька унікальність, робота потребує опрацювання та повторної перевірки	51–69%
Низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого розгляду	50% і нижче

У зв'язку з тим, що ступінь бакалавра / магістра є академічним, а не науковим, для студентських кваліфікаційних робіт допускають такі рівні унікальності:

Вид кваліфікаційної роботи	Показник рівня оригінальності тексту, %			
	Високий	Достатній	Низький	Неприйнятний
Магістерська	понад 70	від 60 до 70	від 50 до 59	менше 50
Бакалаврська	понад 65	від 55 до 65	від 45 до 55	менше 45
Курсова робота чи проєкт	понад 60	від 50 до 60	від 40 до 49	менше 40

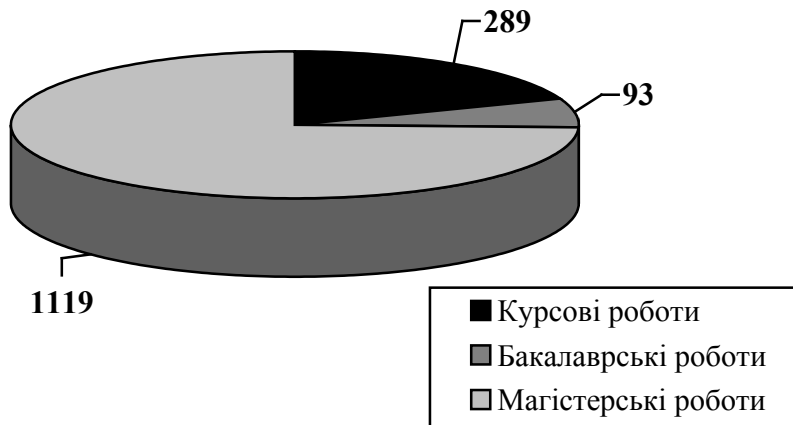
В Університеті функціонує внутрішня база академічних текстів, що пройшли перевірку на плагіат. Вона формується на основі файлового сховища антиплагіатної системи електронного архіву робіт здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників. Кваліфікаційні випускні роботи (проєкти) розміщуються та зберігаються у загальному файловому сховищі. Доступ до нього для завантаження даних робіт та їхньої перевірки на виявлення збігів (ідентичності, схожості) в Системі здійснюється адміністратором. Повні електронні версії кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти надаються відповідальними від кафедр адміністратору для архівування упродовж одного місяця після їх захисту [10, с. 8].

Нижче подаємо статистику перевірки кваліфікаційних і курсових робіт з вересня 2021 року по вересень 2022 року.

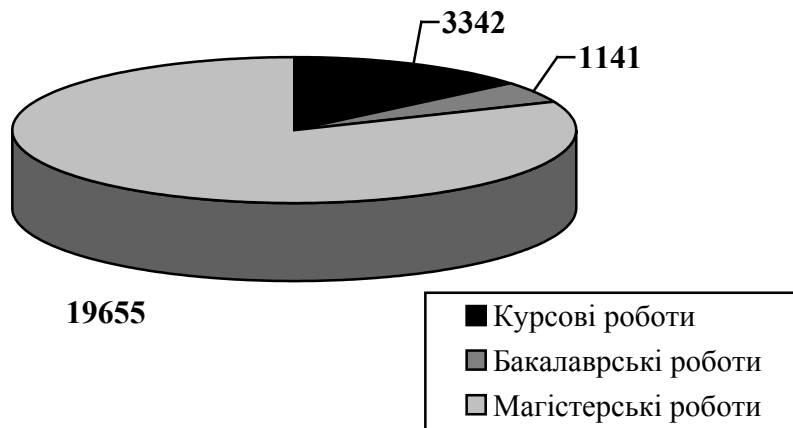
UNICHECK

№	Вид кваліфікаційної роботи	Кількість робіт	Кількість сторінок
1.	Курсові роботи	289	3342
2.	Бакалаврські роботи	93	1141
3.	Магістерські роботи	1119	19655
Загальна кількість робіт / сторінок		1501	24138

Кількість перевірених робіт

Кількість перевірених сторінок

Таким чином, з метою запобігання академічного плагіату необхідно дотримуватися низки вимог. Зокрема, дотримуватися принципів академічної доброчесності. При написанні кваліфікаційної чи курсової роботи, проєкту, проведенні дослідження варто обов'язково покликатися на авторів і джерела, з яких взято матеріали або окремі результати. Не рекомендовано використовувати у роботі запозичений матеріал без посилання (покликання) на автора. Це вважається порушенням академічної доброчесності, тобто плагіатом.

Джерела і література

1. Школяр С. П., Бабенко І. В. Врахування концепції економіки навчання при підготовці фахівців-менеджерів. *Modern science: innovations and prospects : proceedings of the 8th International scientific and practical conference*. Stockholm, 2022. Р. 286–293.
2. Кужель Е. В., Школяр С. П. Патентний аналіз як засіб прогнозування розвитку техніки та технологій. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні* : матеріали XII міжнар. бізнес-форуму (м. Київ, 22 берез. 2019 р.). Київ, 2019. С. 83–85.

3. Школяр С. П. Щодо права інтелектуальної власності в Плані реалізації Стратегії економічного розвитку Полтавської міської територіальної громади. *Гуманістичні орієнтири професійного становлення вчителя: Макаренківська традиція і місія нової української школи* : матеріали ХХ Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 11-12 берез. 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової. Полтава : Гаража М. Ф., 2021. С. 246–247.
4. Школяр С. П. Особливості переговорів з трансферу технологій. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (ХХVIII Каришинські читання)* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 27–28 трав. 2021 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : Астроя, 2021. С. 324–327.
5. Школяр С. П. Аспекти права інтелектуальної власності в реалізації економічного розвитку територіальної громади. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка* : матеріали І міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лют. 2021 р.). С. 285–286.
6. Школяр С. П., Кужель Е. В. Підготовка менеджерів до прийняття управлінських рішень на базі побудови патентних ландшафтів / *Управлінський дискурс макаренківської педагогіки* : матеріали ХХІ міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 10–11 берез. 2022 р.) / за ред. М. В. Гриньової. Полтава : Гаража М.Ф., 2022. С. 230–233.
7. Школяр С. П. Аспекти підготовки фахівців до опрацювання та аналізу базових інформаційних потоків на ринковому середовищі. *Педагогічні науки*. 2015. Вип. 12. С. 356–361.
8. Школяр С. П., Новописьмений С. А. Створення центру інтелектуальної власності в рамках Стратегії економічного розвитку територіальної громади. *Управління навчально-виховним процесом нової української школи в контексті національно-патріотичного виховання молоді* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів) (м. Полтава, 6 квіт. 2021 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : Астроя, 2021. С. 258–259.
9. Про освіту : Закону України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?find=1&text=%D1%87.+4+%D1%81%D1%82.+42+%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%83+%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8+%C2%AB%D0%9F%D1%80%D0%BE+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83%C2%BB#Text>
10. Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка : положення від 30.08.2022 р. №1. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/polozhennya-pro-sistemu-zapobigannya-ta-viyavlennya-akademichnogo-plagiatu-pnpu-imeni-v.-g.-korolenka.pdf>
11. Кодекс академічної доброчесності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. 2022. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/kodeks-akademichno%D1%97-dobrochesnosti-pnpu-imeni-v.-g.-korolenka.pdf>
12. Статут Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. 2016. С. 10. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/statut_pnpu.pdf
13. Комісія з академічної доброчесності. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/komisiya-vchena-rada.pdf>

14. Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту курсової роботи у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. 2021. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/14.03.21-kursovi-roboti.pdf>
15. Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка. 2021. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/14.03.21-kvalifikacijni-roboti.pdf>
16. Плагіат і академічний плагіат: причини виникнення та шляхи подолання. Львів, 2022. С. 26. URL: <http://nauka.meduniv.lviv.ua/wp-content/uploads/simple-file-list/Academ-dobrochesnist/plagiat-i-akademichnyj-plagiat.pdf>

ШОСТІ ЧЕРЕВАНІВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ

Збірник наукових статей Випуск VI

Відповідальний науковий редактор – *Л. Л. Бабенко*

Підписано до друку 1.12.2022 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 19,3
Наклад 100 прим. Зам. № 12/112

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюдження видавничої продукції
Серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.